

Socialna zbornica Slovenije je na 5. redni seji Skupščine Socialne zbornice Slovenije za mandatno obdobje 2010–2014 dne 20. 5. 2014 sprejela na podlagi prve alineje tretjega odstavka 77. člena Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – UPB2, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS in 57/12) in prve alineje tretjega odstavka 14. člena Statuta Socialne zbornice Slovenije (Uradni list RS, št. 59/02 in 108/07)

KODEKS etičnih načel v socialnem varstvu

1. Veljavnost kodeksa

Delavci na področju socialnega varstva spoštujejo ta kodeks etičnih načel in tudi kodekse posameznih poklicev ali kodekse izvajalcev storitev, ki so jih le-ti v okviru svoje dejavnosti sprejeli in ki se nanašajo na ravnanje z uporabniki socialnega varstva.

Med delavce sodijo vsi zaposleni na področju socialnega varstva in vsi drugi, ki sodelujejo pri opravljanju nalog na področju socialnega varstva.

V Kodeksu etičnih načel v socialnem varstvu je uporabljena moška slovnična oblika, in sicer kot nevtralna oblika za osebe moškega in ženskega spola.

2. Etičnost – osnova ravnanja

Pri svojem delu se delavci socialnega varstva ravna po načelih etičnosti in občega dobrega, da bi tako uporabnike in sebe zavarovali pred neustrezno uporabo strokovnega dela in družbene moči.

Svoje delo morajo razmejiti od ideoloških, osebnih in institucionalnih vplivov ter interesov, ki bi utegnili ovirati njihovo strokovno presojo o tem, ali s svojim delom dejansko pomagajo posamezniku ali pa zgolj zastopajo interese, ki niso v skladu z načeli strokovne pomoči.

3. Namen kodeksa

Kodeks etičnih načel je namenjen varstvu pravic uporabnikov socialnovarstvenih storitev in varovanju strokovne integritete delavcev socialnovarstvene dejavnosti.

Presoja etičnosti ravnanja opravlja Častno razsodišče Socialne zbornice Slovenije.

Častno razsodišče pri presoji upošteva Pravilnik o delovanju Častnega razsodišča.

Častno razsodišče se pri svojem delu lahko opre na različne vire in pri presoji upošteva ravnanje delavca v socialnem varstvu ter druga pomembna dejstva.

4. Spoštovanje človekovih pravic in svoboščin

Delavci na področju socialnega varstva spoštujejo vse z Ustavo in zakoni Republike Slovenije zajamčene pravice ter vse mednarodne dokumente s področja človekovih pravic, ki jih je sprejela ali ratificirala Republika Slovenija.

5. Spoštovanje in sprejemanje različnosti

Posameznik, družina in skupina imajo pravico do pomoči ne glede na biološke, osebnostne, statusne, etnične, verske, ideološke in politične razlike ali druge okoliščine.

Vse osebe, potrebne socialne ali materialne pomoči, delavci sprejemajo takšne, kot so, pri delu z njimi pa upoštevajo pozitivne dejavnike njihove življenjske situacije.

6. Spoštovanje poklicne avtonomije

Delavci, ki poklicno ali prostovoljno opravljajo socialnovarstvene storitve in dejavnosti, so dolžni upoštevati poklicno identiteto in strokovno avtonomijo pripadnikov različnih strok na področju socialnega varstva.

Pri svojem delu v celoti ohranjajo specifično strokovno odgovornost, kot jo opredeljujejo posamezni kodeksi poklicne etike, ob upoštevanju Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu.

7. Enakopravnost prostovoljskega dela

Prostovoljski sodelavci prevzemajo konkretne delovne naloge na osnovi usposobljenosti in izkušenj ter tega Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu.

Prostovoljsko delo poteka v okviru sprejetega dogovora med izvajalci in uporabniki pomoči ter odgovornim organizatorjem prostovoljskega dela.

Prostovoljskim sodelavcem je treba omogočiti usposabljanje.

8. Pomoč za samostojnost in samopomoč

Dobri, korektni in iskreni medčloveški odnosi so temelj strokovnega dela ter sodelovanja med izvajalci in uporabniki.

Vsi delavci v socialnem varstvu pri svojem delu strokovno in čustveno kontrolirano vežejo uporabnike nase le v tolikšni meri, kolikor je to koristno za ohranjanje življenjskih sposobnosti posameznika. V primeru nejasnosti je vsak delavec na področju socialnega varstva dolžan zaprositi zunanjega strokovnjaka, ki mu zaupa, za supervizijsko podporo.

9. Nezdržljivost vlog

Svetovalno in terapevtsko delo je združljivo z izvajanjem posegov v medsebojna pravna razmerja samo v primeru zagotavljanja koristi otrok ali obravnav žrtev nasilja in v drugih primerih, kjer se tako zagotovi najvišja korist za uporabnika.

V primerih medsebojne nezdržljivosti vlog strokovni delavec prevzame polno odgovornost za svojo odločitev ter predhodno seznaniti uporabnika z vsemi načrtovanimi ukrepi in posledicami.

10. Spoštovanje odločitev posameznikov

Delavci v socialnem varstvu uporabnikom pomagajo, da z lastnimi močmi ter s pomočjo drugih ljudi in institucij spoznajo svojo situacijo in iščejo rešitve iz težav.

Uporabnik sam odloča o neposredni pomoči, o svojem življenjskem vsakdanu in o svoji prihodnosti.

Pravica do lastne odločitve se v primeru, ko bi uporabnik ogrožal sebe ali druge osebe, izjemoma lahko omeji.

11. Možnost izbire pomoči

Uporabniku pomoči morajo biti ob začetku dela in v vseh kasnejših fazah na razpolago ustrezne informacije in izbira o tem, kakšna pomoč mu je na voljo in kje jo lahko poišče.

V procesu prejemanja pomoči mora biti uporabnik seznanjen z možnostmi in omejitvami pričakovane pomoči, soglašati pa mora tudi z vsemi postopki in metodami dela.

Uporabniku morajo biti omogočene izbira storitve oziroma razpoložljive strokovne pomoči, možnost premestitve (na lastno željo) ter možnost ugovora v zvezi s potekom in z učinkovitostjo pomoči.

12. Dolžnost pomoči

Delavec v socialnem varstvu ne more odkloniti nujenja iskane pomoči. V primeru, ko nadaljnje sodelovanje uporabniku ne bi več koristilo, ga lahko napoti k drugemu ustreznemu delavcu, vendar šele po tem, ko je poskrbel za nujno pomoč.

Delavci socialnega varstva so dolžni pomagati ali poiskati ustrezno pomoč vsem uporabnikom tudi v primerih, ko je treba nuditi pomoč s strani več izvajalcev.

13. Spoštovanje človekove individualnosti, potreb in dostojanstva

V procesu nujenja pomoči in podpore uporabnikom delavci socialnega varstva varujejo dostojanstvo, zasebnost, avtonomijo in individualnost posameznika, upoštevajo njegove potrebe, jezik, kulturo in vrednote ter si prizadevajo uporabljati njim razumljiv jezik in komunikacijo.

Delavci v socialnem varstvu razpolagajo z osebnimi podatki o ljudeh in sodelujejo pri reševanju osebnih težav. Pri tem so dolžni varovati vse osebne podatke kot poklicno skrivnost. Spoštovanje celovitosti osebnosti in dostojanstva posameznika v vseh postopkih izražajo tudi na naslednje načine:

- uporabnik ima možnost dobiti na vpogled dokumentacijo o sebi ali o svojih, za katere je odgovoren, kot jo predpisuje Zakon o varovanju osebnih podatkov in ki je usklajena s področnimi zakonskimi predpisi,
- uporabnike naslavljajo dostojno in spoštljivo,
- v posvetih s sodelavci, na strokovnih timih, v drugih strokovnih stikih ter v odnosih z javnostjo govorijo dostojno tudi o odsotnih uporabnikih,
- varujejo človekove potrebe po zasebnosti in upoštevajo občutek le-te v domačem in institucionalnem okolju,
- pri vključevanju v analizo primera – za strokovne, študijske in raziskovalne namene – dosledno varujejo identiteto posameznika.

14. Kriteriji komuniciranja z javnostmi

Delavci v socialnem varstvu varujejo posameznike in družine pred neustreznim obravnavanjem, razgaljanjem in možnimi zlorabami v medijih in javnosti. Informacije morajo ščititi zasebnost in koristi uporabnikov ter omogočiti nemoten potek pomoči.

Njihova dolžnost je tudi vpletene uporabnike opozoriti na možne posledice posredovanja informacij o sebi in drugih tretjim osebam ter medijem.

15. Preprečevanje osebnega nadlegovanja in nasilja

Delavci socialnega varstva v vseh postopkih in odnosih varujejo spolno, psihofizično in duhovno integriteto uporabnikov.

Delavci socialnega varstva si prizadevajo, da bi odkrili in preprečili zlorabe uporabnikov s strani osebja, drugih uporabnikov in ljudi iz neposrednega lokalnega ali domačega okolja.

16. Uveljavljanje in varovanje zasebnosti v domačem okolju ali socialnih ustanovah

Delavci socialnega varstva podpirajo uporabnike svojih storitev v njihovi želji, da bi ostali samostojni v domačem življenjskem okolju, pri tem pa jim nudijo pomoč in spremljanje na domu ter podpirajo in razvijajo socialne mreže medsebojne pomoči.

Kadar pride do vključitve v institucionalno varstvo, naj ustanove, v katerih uporabniki prebivajo, nadomeščajo domače življenjsko okolje in zagotavljajo človečnost, zasebnost, toplino, varnost ter domačnost.

Delavci skrbijo za to, da uporabniki v ustanovah lahko odločajo o svojem vsakdanjem življenju in počutju.

17. Odprtost organizacij socialnega varstva in izvajalcev

Organizacije socialnega varstva in izvajalci na področju socialnega varstva se s svojimi programi in dejavnostjo odpirajo okolju; svojcem, študentom in strokovnjakom za potrebe izobraževanja, usposabljanja in raziskovanja, pa tudi prostovoljcem, različnim organizacijam in javnosti.

Pri tem je treba zagotavljati varovanje osebnih podatkov, zasebnost uporabnikov in svobodno voljo njihovega vključevanja v raziskovalne in druge omenjene aktivnosti.

18. Zaupanje in varstvo osebnih podatkov

Uporabnikove osebne podatke in njegovo zaupanje delavci varujejo kot poklicno zaupnost in jih ne smejo zlorabiti.

Za kakovostno storitev je potrebno zaupanje med izvajalcem in uporabnikom.

V situaciji, ko delavec ve, da zaupanih podatkov ne bo mogel obdržati le zase, je dolžan uporabnika takoj in povsem nedvoumno na to opozoriti.

19. Dolžnost izobraževanja in usposabljanja

Delavci si prizadevajo za celovitost in strokovnost obravnave, razvoj teorije in praktičnih izkušenj. Pri tem krepijo nova znanja ter metode in tehnike dela.

Za svoj osebni in poklicni razvoj morajo biti pripravljeni vlagati v stalno izobraževanje in usposabljanje v okviru dela, ki ga opravljajo.

20. Sodelovanje in medsebojna pomoč med delavci socialnega varstva pri delu z uporabniki

Delavci v socialnem varstvu izpopolnjujejo svoje strokovno znanje ter razvijajo svojo osebnost in čut za sočloveka v stiski. Pri tem se vključujejo v supervizijo in v druge oblike strokovne pomoči, ki jim pomagajo krepiti strokovni in človeški pristop do uporabnikov.

Delavci različnih strok se medsebojno spoštujejo, si pomagajo ter v dobrobit uporabnikov usklajujejo svoje delo, znanje in izkušnje.

21. Odgovornost do družbe

Delavci delujejo proti nepravilnosti in družbenim neenakostim ter še posebej v korist najranljivejših posameznikov oziroma skupin.

Delavci si prizadevajo za zagotavljanje dostopa do informacij o pravicah, možnostih, storitvah in virih za enake možnosti in vključenost uporabnikov.

Po pooblastilu
Mateja De Reya I.r.
Podpredsednica
Socialne zbornice Slovenije